

సాంద్రపద్ధతిలో గిల్‌బ్రెయి, మేకల పెంపకం (జీరో గ్రేజింగ్)

వశుసంవర్తక శాఖ
ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రేభుత్వం

నొంద్రపద్ధతిలో గౌరైలు, మేకల పెంపకం

(జీరో గ్రేజింగ్)

నొంద్రేతిక పద్ధతికణ :

డా॥ జి. సాహిమశ్హిరం

అదనపు సంచాలకులు
(ప్రథాంగ)

సహకారం :

డా॥ కె. జ్ఞానేష్వరరావు

ఉపసంచాలకులు

రచన :

డా॥ వి. అఖిల్ కుమార్

B.V.Sc. & AH

సహాయ సంచాలకులు,
షైఫన్ ఫున్షన్స్, వరంగల్
9849116686

కూర్చు :

డా॥ వి. జగన్మాధచాలి

సహాయ సంచాలకులు
ప్రచార, విశ్రాంతి విభాగం

విశ్రయసూచిక

● సాంప్రదాయ కులవృత్తిగా గౌరైలు, మేకల పెంపకం	1-2
● తలసరి మాంస వినియోగం	3
● మాంసం ధరలు	4
● జీవాల పోషణ పద్ధతులు	5
● సాంద్ర పద్ధతిలో జీవాల పోషణకు కావలసిన వసతులు	
వసతి	6-8
నేల	9
చాఫ్కట్టర్	9
మేత తొట్టి, నీళ్ళతొట్టి	10
● పశుగ్రాసాల పెంపకం	11
● పశుగ్రాసపు చెట్ల పెంపకం	12
● జీవాల జాతి ఎంపిక	13
● ఆడ జీవాల ఎంపిక	14
● విత్తనపు పోట్టేలు ఎంపిక	15
● జీవాల వయసు నిర్ధారణ పటం	15
● సాంద్ర పద్ధతిలో జీవాలకు మేత ఇచ్చే పద్ధతులు	16-17
● మిక్రమ దాణా తయారీ పట్టిక	17
● చిన్న పిల్లల సంరక్షణ	18
● సాంద్ర పద్ధతిలో పాటించవలసిన యాజమాన్య పద్ధతులు	19
● జీవాల ఆరోగ్య సూచిక	19
● వంద గౌరైల పెంపకానికి పెట్టుబడి, ఖర్చు, ఆదాయం	20-21
● పశుగ్రాసాల పట్టిక	22
● ప్రభుత్వ ప్రోత్సాహకాలు	23
● మేక, గౌరై జాతుల ఫోలోలు	24

భారతదేశము వ్యవసాయక దేశం. గ్రామీణ భారతీయుల జీవన విధానంతో వ్యవసాయం, పశుషోషణ మచేకమై ఉంది. పాడి-పంట ప్రథాన జీవనాధారంగా పరిణామించబడుతున్న భారతదేశంలో పశుసంపదకు కొదువే లేదు. ప్రపంచస్థాయిలో గుర్తింపు కలిగిన పశు సంపద మన దేశంలో ఉంది.

భారతదేశంలోని జీవసంపదలో ఆంధ్రప్రదేశ్‌కి ప్రత్యేకస్థానం ఉంది. అఖిల భారత పశుగణం (2007) ప్రకారము 2.65 కోట్ల గౌరైలసంఖ్యతో ఆంధ్రప్రదేశ్ భారతదేశములో మొదటిస్థానంలో ఉంది. 64లక్షల మేకల సంఖ్యలతో 7వ స్థానములో ఉంది. గత 15 సంవత్సరాలుగా ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వము పశుసంవర్ధకశాఖ ద్వారా చేపట్టిన ఉచిత నట్టలమందు సరఫరా మరియు ఉచిత మూకుమ్మడి జీవాల టీకాల కార్బ్రూకమాల ద్వారా మన రాష్ట్రంలో గౌరైల సంఖ్య గణనీయంగా పెరిగి దేశంలోనే మొదటిస్థానాన్ని ఆక్రమించింది.

ప్రపంచపు గణం (2007) ప్రకారము ప్రపంచములో 111 కోట్ల గౌరైలు, 79 కోట్ల మేకలు ఉన్నాయి. ప్రపంచస్థాయిలో భారతదేశము 12 కోట్ల మేకల సంఖ్యతో రెండవ స్థానములో, 6.5 కోట్ల గౌరైల సంఖ్యతో మూడవస్థానములో ఉంది.

సాంప్రదాయ కులవృత్తిగా గౌరైలు, మేకల పెంపకం

భారతదేశములో వేలసంవత్సరాలనుండి గౌరైల, మేకలపెంపకం ఒక కులవృత్తిగా కొనసాగుతుంది. ప్రతీ గ్రామంలో ఈ వృత్తిని 80 శాతానికి పైగా యాదవ (గొల్ల, కురువు) కులమునకు చెందినవారు మాత్రమే విస్ఫుత మేపు పద్ధతిలో చేస్తున్నారు. ఇప్పటికీ ఈ వృత్తిపై ఆధారపడి మనరాష్ట్రంలో 6 లక్షల కుటుంబాలకు పైగా జీవనోపాధి సాగిస్తున్నాయి. జన్మతః, వృత్తిపరంగా పొందిన అనుభవం మరియు జీవాలపై వారికి గల ప్రత్యేక ప్రేమ, శ్రద్ధలే ఈవృత్తిపై వారికి ఆసక్తికలిగిస్తుంది.

విస్ఫుత మేపు పద్ధతిలో జీవాలు మేతకోసం ప్రకృతి సిద్ధంగా పెరిగిన పచ్చికబయట్టు, అటవీప్రాంతాలు, మరియు బంజరు భూముల్లో పెరిగిన వర్షాధార పచ్చికమీద ఆధారపడతాయి. రోజంతా మేతకోసం తిరగడంలో, ఎక్కువ 'శక్తి' ఖర్చు అవుతుంది. సంవత్సరమంతా ఒకేమాదిరి మేత దొరకదు. వర్షాకాలం మాత్రమే పచ్చిమేత దొరుకుతుంది.

సంక్రాంతి సమయంలో తుమ్మకాయ, వేపతకు మరియు కోసిన వరిపొలాలు, పత్తిచేనుల మీద ఆధారపడాల్సివస్తుంది. శుభ్రమైన తాగునీరు దాదాపుగా దొరకదు. అపరిశుభ్రమైన నీరు మరియు కాలానుగుణంగా అందుబాటులో ఉన్న మేతలకారణంగా గొప్పిలు తరుచుగా వ్యాధులబారిన పడుతున్నాయి.

జీవాలలో అంతర పరాన్నజీవుల బెడద గూడా ఎక్కువగా ఉంటున్నది. సాంప్రదాయ గొప్పిలపెంపకం దారులలోని నిరక్షరాస్యతతో పాటు, సరిఅయిన ఆరోగ్య పరిరక్షణ విధానముపై అవగాహన లేని కారణముగా ముందు జాగ్రత్తగా జీవాలకు వ్యాధినిరోధకటీకాలు వేయించుకోకపోవడం వలన ఎక్కువసంబ్యోలో జీవాలు పెద్దరోగము, తల్లి రోగము, చిటుకురోగము, నల్లబాటుతో చనిపోవడం జరుగుతుంది. సమీకృతదాణా దొరకని కారణముగా, వ్యాధినిరోధకశక్తి తగ్గిపోయి పునరుత్పత్తిసామర్థ్యం తగ్గిపోతుంది. ఈనే సమయంలో ఇబ్బందులు, నాసిరకమైన పిల్లలపుట్టుక, అంటువ్యాధులు మరియు అంతరపరాన్న జీవులవలన ప్రతీ సం॥ 10-20% వరకు మరణాలు ఉంటున్నాయి.

జన్మపరముగా పిల్లలలో ఉండాల్సినంత ఎదుగుదల విస్మృతమేపుపడ్డతిలో రావడం లేదు. శరీర ఎదుగుదలకు సరిపడే పోషక పదార్థాలు లభ్యంకాక పిల్లలలో ఎదుగుదల చాలా తక్కువగా ఉంటుంది. పిల్లలలో రోజుకి కనీసం 150-200 గ్రా॥ బరువు పెరుగుదల ఉండాల్సిఉండగా, అది 50-75గ్రా॥ మాత్రమే ఉంటున్నది.

ఇతర దేశాలలో అన్నివర్గాల ప్రజలు గొప్పిలపెంపకాన్ని వాణిజ్యసరళిలో, ఆధునిక, శాస్త్రీయ సాంకేతిక యాజమాన్యపద్ధతులలో చేపట్టి బాగా లాభాలు గడిస్తున్నారు. ఈ వృత్తి లాభదాయకమైనప్పటికీ కూడా, మనదేశంలో ఇతరవర్గాలవారు/ఇతర కులాలవారు ఈ వృత్తిలోకి రాలేకపోతున్నారు. అందుకు ప్రధాన కారణాలు.

- 1) పురాతన, విస్మృత మేపు పద్ధతిలో ‘మాత్రమే’ జీవాలను పెంచాలి కాబోలు అని అనుకోవడం.
- 2) సాంప్రదాయ కులవృత్తిగానే జీవాల పెంపకంను పరిగణించడం.
- 3) గొప్పిలను ప్రతీరోజు బయటికితీసుకెల్లి ఎండనక, వాననక వాటి మేతకోసం, తాగునీరుకోసం కిలో మీటర్ల కొద్ది ప్రయాణం చేయవలసిరావడం.
- 4) మేపుష్టలాలకోసం ఇతరవర్గాలవారి భాళీభూములపై ఆధారపడవలసి రావడం.
- 5) సాంప్రద పద్ధతిలో జీవాల పెంపకానికి సరియైన ప్రచారము, సాంకేతిక ప్రోత్సాహం తగినంతగా లభించకపోవడం.

తలసరిమాంస వినియోగం

‘తలసరి మాంస వినియోగము’ అంటే ఒక వ్యక్తి ఒక సంవత్సర కాలములో అన్ని రకాల పశు, జంతు, పక్కి జాతుల నుండి మరియు చేపల నుండి లభించే మాంసమును ఆహారముగా తీసుకుంటున్న పరిమాణము.

ప్రపంచములో ఎక్కువగా వినియోగింపబడుతున్న మాంసము పంది మాంసము. తరువాత వరుసక్రమములో కోడి, ఎద్దు, గొర్రె, టర్మీ కోడి, మేకలనుండి మాంసము వినియోగింపబడుతుంది.

ప్రపంచ తలసరి మాంసవినియోగం 39.7 కిలోలు కాగా, ఆసియాదేశాలలో తలసరి మాంస వినియోగము 29.6 కిలోలుగా ఉంది. కానీ భారతదేశములో తలసరి మాంస వినియోగము కనిపొస్తాయిలో ఉంది. భారత వైద్య విజ్ఞానసంస్థ సూచన ప్రకారము కనీసస్తాయి తలసరి మాంస వినియోగము 11 కిలోలు ఉండాల్సి ఉండగా అందులో సగంమాత్రమే అంటే 5.5 కిలోలు మాత్రమే ప్రతి భారతీయుడు వినియోగించడము మన ఆరోగ్య ప్రమాణాలను సూచిస్తుంది. 1980 సంవత్సరము నుండి ఇప్పటివరకు అంటే గత 30 సంాలుగా భారతదేశములో తలసరి మాంస వినియోగము పెరగకపోవడం శోచనీయం. భారతీయుల తలసరి మాంస వినియోగములో మూడవ పంతు (1.9 కిలోలు) కోడి మాంసమే కావడంకూడా గమనార్థం.

మనదేశములో తలసరి మాంసవినియోగము పెరగకపోవడానికి ముఖ్యకారణాలు:

- 1) గ్రామస్తాయిలోని పేదరికము.
- 2) ఎద్దు మాంసము, పంది మాంసము వినియోగములో మనకున్న మతపరమైన, చట్టపరమైన ఆంక్షలు.
- 3) భారతదేశములో జీవాల పెంపకము సాంప్రదాయ కులవృత్తిగా కొనసాగడం.
- 4) లోపభూయిష్టమైన సాంప్రదాయ విస్తృత మేపు పద్ధతిలో జనాభా అవసరాలకు తగినట్లుగా జీవాల సంఖ్య పెరగకపోవడం.

భారతీయులలో 80.5% హిందువులు, మరియు 13.5%ముస్లిం మతస్థులు. అంటే దాదాపుగా 94% మంది పందిమాంసము తినడానికి ఇష్టపడరు. అలాగే హిందువులు ఎద్దు మాంసమును ఇష్టపడరు. కావున భారతీయులు మాంసము అవసరాల కోసము తప్పనిసరిగా కోడి, గొరై లేదా మేకల పైనే ప్రధానంగా ఆధారపడాల్చివస్తుంది. ఇతరదేశాలలో మాంస వినియోగంపై ఇలాంటి ఆంక్షలు లేకపోవడంచే వారు ఎక్కువగా పంది మాంసము, ఎద్దు మాంసముపై ఆధారపడుతున్నారు. వారి తలసరి మాంస వినియోగములో 70 శాతానికినికి పైగా ఎద్దు మాంసము, పందిమాంసమే ఉంటుంది.

ప్రపంచ మానవజనాభాలో 20% జనాభాతో మొదటిస్థానంలోవన్న చైనా దేశము గొరైల మరియు మేకల సంఖ్యలో కూడా మొదటిస్థానములో ఉంది. చైనాలో 17.4 కోట్ల గొరైలు, 19.5 కోట్ల మేకలు ఉన్నాయి. చైనాలో తలసరిమాంసవినియోగము 56.2 కిలోలు కాగా అందులో 31.4 కిలోలు పందిమాంసమే. ప్రపంచములోని మొత్తం పంది మాంస వినియోగంలో సగానికిపైగా ఒక చైనాలోనే వినియోగింపబడడం విశేషం.

2.3 కోట్ల మానవజనాభా ఉన్న ఆస్ట్రేలియాపైతం 10కోట్ల గొరైలతో ప్రపంచములో రెండవ స్థానంలో ఉంది. ఆస్ట్రేలియాలో తలసరి మాంస వినియోగము 150 కిలోలు. 17.5 శాతం జనాభాతో ప్రపంచ మానవ జనాభాలో 2వ స్థానంలో ఉన్న మనదేశంలో అతితక్కువగా 6.5కోట్ల గొరైలు, 12 కోట్ల మేకలు మాత్రమే ఉండటం కూడా మాంసంధరలు పెరగడానకి, తలసరి మాంసవినియోగం తగినంత లేకపోవడానికి ఒక కారణంగా చెప్పవచ్చు).

మాంసం ధరలు

ఉపాంధం నివిధంగా పెరుగుతున్న మానవజనాభాతోపాటు మాంసాహారుల సంఖ్య కూడా భారతదేశంలో రోజురోజుకి పెరుగుతుంది. భారతీయులలో 60% మాంసాహారులుగా గుర్తింపబడ్డారు. భారతదేశంలో ఉన్న 6.5కోట్ల గొరైలసంఖ్యలో దాదాపు 40% గొరైలు (2.65 కోట్లు) మనరాష్ట్రంలోనే ఉన్నప్పటికీ, మన రాష్ట్రంలో ఉన్న మాంసంధరలు మరే రాష్ట్రంలోను లేకపోవడం గమనార్థం. మాంసవినియోగశాతం అత్యధికంగా ఉన్న పట్టణాలు, నగరాలలో మాంసం ధర కిలో 360 రూపాయలు. పది సంవత్సరాల క్రితం అంటే 2000 సంవత్సరములో మాంసం ధర 100 రూపాయలు మాత్రమే. గత 10 సంాలుగా మాంసం ధరలు సంవత్సరానికి 20-30 రూపాయలు పెరుగుతూవస్తున్నాయి. ఆ లెక్క ను 2015 సంాలు కన్నా ముందే మన రాష్ట్రంలో మాంసంధర కిలో 500/- రూపాయలు అయ్యే అవకాశం ఉంది.

జీవాల పోషణ పద్ధతులు

జీవాల పెంపకమును మూడు పద్ధతులలో చేయవచ్చును.

1. విస్తృత మేపు పద్ధతి : ప్రస్తుతం మన రాష్ట్రంలో ఈ పద్ధతిలోనే సాంప్రదాయ కులవృత్తిగా మాత్రమే జీవాల పెంపకం సాగుతుంది. ఈ పద్ధతిలో సమీకృత సమతల్య పోషకాహారం లభించదు. ఈ పద్ధతిలో మేపుఖర్చు ఉండకపోయినా, రోజురోజుకీ తగ్గిపోతున్న మేతస్థలాల కారణముగా గొర్రెల, మేకల పెంపకముపై సాంప్రదాయవృత్తివారు కూడా క్రమంగా అసక్తికోల్పోతున్నారు. ఆక్రమాస్యత శాతం పెరగడం, నగరీకరణ, పాశ్చాత్యజీవన విధానము, సంరక్షణ - యాజమాన్యంలో కలుగుతున్న ఇబ్బందులు, తదితర కారణాలచేత, సాంప్రదాయకులాల యువత విస్తృతమేపువద్దతిలో గొర్రెలపెంపకంచేయడానికి ఏ మాత్రము అసక్తి కనపరచుటలేదు.

2. పాక్షిక సాంద్ర పద్ధతి : ఈ పద్ధతిలో కూడా విస్తృతమేపువద్దతిలో మాదిరి జీవాలు మేతకోసం ప్రకృతిసిద్ధంగా పెరిగిన సహజ పశుగ్రాసంపై ఆధారపడతాయి. రోజంతా తిరిగి మేత మేసి వచ్చిన పిదప పాకలో వాటికి ప్రత్యేకంగా తయారుచేసిన జీవాల దాణాను శరీర బరువును, శరీర అవసరాలనుబట్టి ఇస్తారు. ఈ పద్ధతి విస్తృత మేపు పద్ధతిపై కాస్త మెరుగైనది.

3. సాంద్ర పద్ధతి : పాకలలో జీవాలను ఉంచి, వాటికి సమతల్యపోషకాహారం, శుభ్రమైననీరు సమకూరుస్తూ శాస్త్రీయ పద్ధతిలో పెంచడాన్ని సాంద్రపద్ధతిలో గొర్రెల/మేకలపెంపకం అంటారు. ప్రస్తుతమేపువద్దతిలో సహజమేతల వద్దకు జీవాలు వెళుతుండగా, ఈ పద్ధతిలో జీవాలవద్దకే సాగుచేయబడి ముక్కలు చేయబడిన మేలురకముపశుగ్రాసము, సమీకృతదాణా చేరుతుంది. దీనినే జీరోగ్రేజింగ్ అనికూడా అంటారు. ఇంతకాలము ఒక ప్రత్యేక కులవృత్తిగా, సాంప్రదాయవృత్తిగా ఉన్న జీవాల పోషణము ఈ పద్ధతిలో అన్ని కులాలు వర్గాలవారు చేపట్టవచ్చును.

సాంద్ర పద్ధతిలో జీవాల పెంపకము మనదేశములో భవిష్యత్తులో తప్పనిసరి అవుతుంది. పెరుగుతున్న మాంసము ధరలు, తగ్గుతున్న మేపు స్థలాలు, సాంప్రదాయవృత్తివారిలో పెరుగుతున్న అనాసక్తి అందుకు ప్రేరేపకాలుగా చెప్పవచ్చు. భారతదేశములోని మతపరమైన చట్టపరమైన ఆంక్షల కారణముగా కోడి, గొర్రె లేదా మేక కాకుండా ఇతర మాంసము వనరులు అందుబాటులో లేకపోవడం కూడా ముఖ్యకారణము.

ప్రస్తుత గొర్రెలపెంపకందారులు తమ కులవృత్తిని వదిలివేయకుండా ఉండడానికి వారుకూడా మేలయిన ఆధునికపోషణ పద్ధతులను ఎంచుకోవాలి. సాంద్ర పద్ధతిలో పెంచితే గొర్రెలు, మేకలపెంపకం చాలా లాభదాయకమయినవృత్తి.

ఈ పద్ధతిలో మేలయిన బహువార్షికపశుగ్రాసాలను పెంచుకొని, ఏ రోజు మేత ఆ రోజే కోసి, దానిని ఛాఫ్కట్టర్ సాయముతో అరఱంగుళము సైజులో ముక్కలుగా చేసి, శరీరబరువుకు తగినట్లుగా, జీవాలకు ఇవ్వాల్సి ఉంటుంది. అలాగే ప్రతీ జీవానికి రోజుకి 4-5 లీటర్లు పరిశుభ్రమైన నీరు అందించగలిగే ఏర్పాటు చేసుకోవాలి. పరిశుభ్రమైన నీరు, పెంచబడిన తాజా పచ్చి పశుగ్రాసము ప్రతిరోజు లభించడము వలన జీవాలు ఆరోగ్యముగా ఉంటాయి. మరియు అపరిశుభ్రమైన నీరు/ మేత ద్వారా వచ్చే వ్యాధులు నివారింపబడుతాయి. అంతరపరాన్న జీవుల బెడద ఉండదు మరియు ఈ పద్ధతిలో జీవాల సామర్థ్యం మేరకు వాటిలో ఎదుగుదల ఉంటుంది. పుట్టిన పిల్లలలో నెలకి 4.5-5 కిలోల ఎదుగుదలతో 5-6 నెలల వయస్సులోనే వాటి బరువు 30-32 కిలోలు వచ్చే అవకాశము ఉంటుంది.

సాంద్రపద్ధతిలో జీవాలపాశపణకు కావాల్సిన వసతులు:

- 1) వసతి (పాక) మరియు పాకచుట్టు భాళీస్థలము
- 2) పాకలోపల కాల్చిన మట్టి ఇటుకలతో పేర్చిన నేల
- 3) గడ్డిని ముక్కలు చేసే యంత్రము
- 4) మేత తొట్లు, నీటి తొట్లు
- 5) పశుగ్రాసాలు-పశుగ్రాసపు చెట్ల పెంపకము.
- 6) ఆరోగ్యవంతమైన మేలుజాతి ఆడజీవాలు మరియు విత్తనపు పోతు (20:1)
- 7) ప్రతీ వంద జీవాల యాజమాన్యానికి ఒక కూలి.

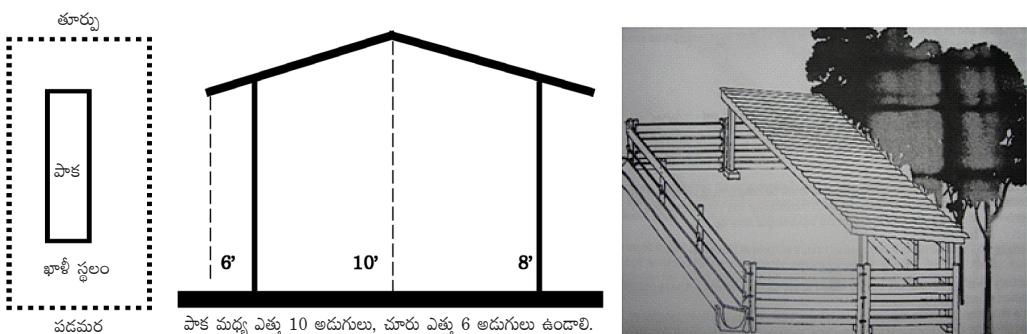
వసతి (పాక) మరియు భాళీస్థలము:

�క ఆడగొర్కెకు షెడ్యూల్ 9చాల్ అడుగులు, విత్తనపుపోతుకు 20చాల్ అడుగులు కావాలి. పాకబయట, పాకలోనిస్థలానికి రెండురెట్ల భాళీస్థలము అంటే 18చాల్ అడుగులు ఒక్క ఆడగొర్కెకు మరియు 40 చాల్ అడుగులు విత్తనపుపోతుకు కావాల్సి ఉంటుంది. ప్రతీ 20 ఆడజీవాలకు ఒకవిత్తనంపోతును ఉంచాలి. కావున 100 ఆడజీవాలు, 5 పోతులకు కలిపి 1000 చాల్లా. షెడ్యూలు, మరియు 2000 చాల్లా. భాళీస్థలం కావాలి. మేకలలో పిల్లల సంఖ్య ఎక్కువ కాబట్టి మేకల పెంపకానికి 25% స్థలము ఎక్కువ అవసరము ఉంటుంది.

దాదాపు 3 గుంటల స్థలములో 100+5 గొర్కెల యూనిట్కి సరిపడేవసతి ఏర్పాటు చేసుకోవచ్చు. వాటికికావాల్సిన గడ్డిసాగుకోసం రెండు ఎకరాలల్లో గడ్డిరకము నాన్ లెగ్యూమ్ జాతి పశుగ్రాసాలను, ఒక ఎకరంలో లెగ్యూమ్ జాతి పశుగ్రాసాలను పెంచవలసి ఉంటుంది. సుబాబుల్, తుమ్మ, జమ్మ, పొడ్డలూనర్న్ లాంటి పశుగ్రాసపుచెట్లను చెట్లను కూడా పెంచినట్లయితే మేపు ఖర్చును తగ్గించుకోవచ్చు.

వర్షము, చలి, ఎండ, దుమ్ము, ధూళి, ప్రకృతివైపరీత్యాల నుండి రక్షణకల్పించేవిధంగా మరియు మేత, నీరు అందుబాటులో ఉండగలిగే విధముగా పాకనిర్మాణం ఉండాలి. సాధ్యమయినంత తక్కువ ఖర్చుతో పాకనిర్మాణం చేయాలి. పాకలోకి గాలి వెలుతురు ధారాళంగా వచ్చేవిధంగా మరియు వర్షంనీరు రాకుండా ఉండే విధంగా, తూర్పు పడమరదిశగా పాకలను నిర్మించాలి.

100 జీవాలకు 75 అండుగు, 40 అండల్పుతో క్రింద చూపిన విధముగా నిర్మాణము ఉండాలి. దాని మధ్యలో పాక నిర్మాణము 50అండుగు, 20 అండల్పుతో ఉండాలి.

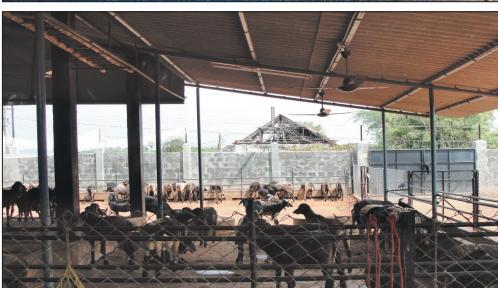

పాకకి నలువైపుల భారీ ప్రదేశము వదిలిపెట్టడము వీలుకాకపోతే పటములో చూపిన మాదిరి దక్షిణము వైపు గాని పడమర వైపు గాని పాకనిర్మాణము చేసుకొని, తూర్పు ఉత్తరము వైపు భారీస్థలము వదిలివేయవచ్చును. ప్రతీ 20 లేదా 40 ఆడజీవాలకు పాకలో ఒక పార్ట్రిషన్ చేసినట్లయితే జీవాల పర్యవేక్షణ, యాజమాన్యము సులువుగా ఉంటుంది.

పుష్టులంగా గాలి, వెలుతురు, నీడ లభించే ప్రదేశంలోనే జీవాలు ఉండడానికి ఇష్టపడతాయి. కావున భారీస్థలంలో సాధ్యమైనన్ని నీడను ఇచ్చేచెట్లను పెంచాలి.

క్రింది పోటోలలో వివిధ రకాల పాకల నిర్మాణాలను గమనించవచ్చును.

సేల

పాకలో విసర్జింపబడే మూత్రము ఎప్పటికప్పుడూ ఇంకిపోవదానికి వీలుగా పాకలోని నేలమీద పటంలో చూపిన మాదిరి మట్టితోచేసి కాల్చిన ఇటుకలను పేర్చాలి. ఇలా చేసినట్టయితే జీవాల పేడను నేలపాడవకుండా పూర్తిగా సమీకరించదానికి వీలుంటుంది. లేనట్టయితే నేలమీద గుంతలు ఏర్పడి నేల తేమగా ఉండి వ్యాధుల వ్యాప్తికి కారకమవుతుంది. సాంద్రపద్ధతిలో జీవాల పేడ కూడా ఆదాయవసరుగా పరిగణింపబడుతుంది.

ఇలా ఉండకూడదు

గడ్డిని ముక్కలు చేసే యంతము (చాఫ్ కట్టర్):

జీవాల సంఖ్యను బట్టి చాఫ్ కట్టర్ సామర్థ్యమును ఎంపిక చేసుకోవాలి. వంద నుండి రెండు వందల జీవాల పోషణకు గంటకు 4-5 క్షీంటాళ్ళ పశుగ్రాసమును ముక్కలుగా చేసే సామర్థ్యము కలిగిన చాఫ్ కట్టర్ను కొనుకోవాలి. అంతకంటే ఎక్కువ జీవాలు ఉన్నట్టయితే గంటకు 4-5 మెట్రిక్ టన్నుల పశుగ్రాసమును ముక్కలుగా చేసే సామర్థ్యము కలిగిన చాఫ్ కట్టర్ను కొనుకోవాలి. విద్యుత్స్క్తి సరిగా అందుబాటులో లేనట్టయితే చాఫ్ కట్టర్కి పటంలో చూపిన మాదిరి డీజిల్ ఇంజన్ను అమర్చుకొన్నట్టయితే గడ్డిని సమయానుకూలంగా ముక్కలు చేసుకోవదానికి ఇబ్బంది లేకుండా ఉంటుంది.

మేతతొట్టి - నీళ్ళతొట్టి

ప్రతీ జీవానికి 9-12 అంగుళాల పొడవు మేతస్థలం కావాలి. మేతతొట్టి కాళ్ళఎత్తు 10 అంగుళాలు, లోతు 6 అంగుళాలు ఉండాలి. మేతతొట్టిలోకి పిల్లలు కాళ్ళుపెట్టుకుండా మరియు మేతను మలినము చేయకుండా 9-12 అంగుళాల ఎత్తులో పటంలో మాదిరి అడ్డంపట్టీలు వేయించాలి.

మేతతొట్టిని, నీళ్ళతొట్టిని ప్రతీరోజు శుభ్రపరచాలి. సాధ్యమైనంతవరకు వీటిని నీడలో/పాకలో ఉంచాలి. సైలేజీని మేతగా వాడినట్టయితే అందులోని ఆమ్లగుణమును మరియు పచ్చిమేతలోని తేమను తట్టుకుని తుప్పు పట్టుకుండా మేతతొట్టి ఎక్కువకాలము మన్నికగా ఉండాలంటే దానిని పటములో చూపిన మాదిరిగా ప్లాస్టిక్/పివిసి తో చేయించడము మంచిది.

పశుగ్రాసాల పెంపకం

సాంద్రపద్ధతిలో జీవాల పెంపకము చేయదలచినట్లయితే మూడు నెలల ముందుగానే పశుగ్రాసము పెంపకముపై దృష్టి పెట్టాలి. గడ్డిజాతిపశుగ్రాసరకాలను (ముంబాస, కో-1, కో-3, ఎపిబిఎస్) రెండు ఎకరాలలో మరియు పప్పుజాతి/కాయజాతి పశుగ్రాసాలను (లూసర్చ్, బెర్సీమ్, సైలో) ఒక ఎకరములో సాగుచేసుకోగలిగితే వంద (100) జీవాలను సాంద్ర పద్ధతిలో పెంచుకోవచ్చ.

ఎపిబిఎస్ లాంటి మేలు రకపు పశుగ్రాసమును క్రింది పటములో చూపిన మాదిరి రెండు కణపులు ఉన్న కాండంముక్కలు నాటడము ద్వారా పెంచుకోవాలి. రెండు సాళ్ళు మధ్య మరియు రెండు మొక్కలమధ్య రెండు ఫీట్ల అంతరము ఉండేలా సాగుభూమిపై ముందుగా తయారుచేసుకున్న బోదెలపై 45 డిగ్రీల ఏటవాలుగా నాటుకోవాలి. ఈ విధంగా నాటడానికి ఒక ఎకరమునకు దాదాపు 11,000-12,000 కాండము ముక్కలు అవసరము అవుతాయి. మొదటి కోత 80-90 రోజులకు వస్తుంది. ఆపై ప్రతీ రెండు మాసాలకు ఒక కోత చొప్పున దాదాపు పది సంవత్సరముల వరకు పశుగ్రాసము లభిస్తుంది.

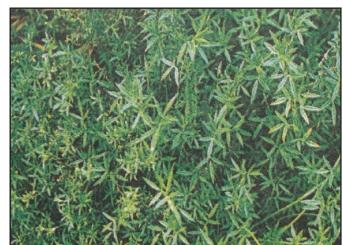
వివిధ రకాల పశుగ్రాసాలు

లూసర్చ్

బెర్సీమ్

సైలో

ముంబాస

కో-1

కో-3

ఐదు వందలు అంతకంటే ఎక్కువ సంఖ్యలో జీవాలను పెంచుకోదలిస్తే మాత్రము ధాన్యపుజాతి పశుగ్రాసరకముమొక్కజోన్సన్సు పెంచుకొని దానిని భూమిలో పాతర వేసుకొని నిలువచేసుకోవాల్సి ఉంటుంది. నిలువచేసుకొన్న పచ్చిగడ్డిని స్థానిక భాషలో మాగుడు గడ్డి /పాతర గడ్డి అంటారు. పాతరగడ్డి తయారి కోసం సమీపపువైద్యాధికారిని సంప్రదించినట్టయితే పూర్తి సాంకేతిక సహకారము లభిస్తుంది. సైలేజిని స్థానిక గౌరైలు, మేకలు సైతము ఇష్టంగా తింటాయి. నాన్లెగ్యామ్ పచ్చిపుగ్రాసానికి ప్రత్యోమ్మాయుంగా మాత్రమే పాతరగడ్డిని వాడాలి. దానికి తోడుగా పప్పుజాతి పశుగ్రాసాన్ని 4:1 నిప్పుత్తిలో తప్పకుండా ఇవ్వాలి.

సైలేజిని తింటున్న గౌరైలు, మేకలు

పశుగ్రాసపు చెట్ల పెంపకం

వీలయినన్ని పశుగ్రాసపు చెట్లను భూమినరిహద్దులవెంట లేదా మాములుగానే పశుగ్రాసాలతో పాటు పెంచుకోవాలి. అవిశ, సుబాబుల్, వేప, తుమ్మ, జమ్ముఆకులను జీవాలు చాలాఇష్టంగా తింటాయి. అలాగే హెడ్జ్ లూసర్న్, మల్వరీ లాంటి పొదలను కూడా పెంచినట్టయితే మేపు ఖర్చును తగ్గించుకోవచ్చు.

సుబాబుల్

అవిశ

తుమ్మ

జమ్ము

వేప

హెడ్జ్ లూసర్న్

మల్వరీ

జీవాల జాతి ఎంపిక

సాంద్రపద్ధతిలో జీవాల జాతి మరియు జీవాల ఎంపిక అత్యంత ముఖ్యమైనది. స్థానిక పశువైద్యుని సహకారముతో ఆడజీవాల ఎంపిక చేసుకోవాలి. పుట్టినపిల్లలను, అమృకపువయస్సులో స్థానికముగానే అమృకోగలము. కాబట్టి జీవాల పోషణ ఏ ప్రాంతములో చేయబోతున్నారో ఆ ప్రాంతంలో గొర్రెమాంసానికి డిమాండ్ ఉంటే గొర్రెజాతులను, మేకమాంసానికి డిమాండ్ ఉంటే మేకజాతులను ఎన్నుకోవాలి.

50:50 నిప్పుత్తిలో మాంసోత్పత్తిజాతి గొర్రెలను, మేకలను కలిపిపెంచుకోవడం లాభదాయకం. ఆడజీవాలతో పాటుగా పొట్టేలు పిల్లల పెంపకమును కూడా చేపట్టినట్టయితే ప్రతి నెల స్థిర ఆదాయము ఆర్థించదానికి వీలవుతుంది.

మాంసం జాతి గొర్రెలను పెంచాలనుకునే వారు, ప్రపంచంప్రసిద్ధిపొందిన మాంసంరకపుగొర్రెజాతి - నెల్లారుజోడిపి, నెల్లారుబ్రోన్ లేదా మద్రాస్‌రెడ్ జాతిని ఎన్నుకోవాలి. సాధారణముగా గొర్రెలు ఒక ఈతకు ఒక పిల్లకు జన్మనిస్తాయి. కానీ మహారాష్ట్ర, కర్ణాటక సరిహద్దుప్రాంతాలలో అక్కడి గొర్రెలపెంపకందారులు పెంచుకొనే 'మద్యాల్' అనే గొర్రెజాతిలో 30-40% వరకు కవలపిల్లలుజెచ్చే జన్మపరసామర్థ్యం ఉంది. ఈ జాతిని పెంచుకోవడంవలన ఎక్కువపిల్లలు జన్మంచి అధిక లాభం పొందవచ్చు.

నెల్లారు బ్రోన్

నెల్లారు జోడిపి

మద్యాల్

మద్రాస్ రెడ్

సాంధ్ర పద్ధతిలో మేకలను పెంచాలనుకునేవారు త్వరగా ఎదగగలిగిన సామర్థ్యం కలిగిన 'సోజత్' లేదా 'సిరోహి' జాతులను రాజస్థాన్, హర్యానా రాష్ట్రాలనుండి తెచ్చుకోవాలి. లేదా స్నానికముగా దొరికే మేకలలో ఎత్తుగా, పొడుగుగా, దృఢంగా ఉన్న వాటిని ఎంపిక చేసుకోవాలి. మేకలపెంపకం కొరకు జమునాపారి, తోతాపారి, ఉస్కానాబాది లాంటి జాతులను కుడా ఎంపికచేసుకోవచ్చును.

సిరోహి

సోజత్

స్నానిక మేకలు

జమునాపారి

తోతాపారి

ఉస్కానాబాది

ఆడజీవాల ఎంపిక

ఆడజీవాల ఎంపికలో వాటి వయసు చాలా ప్రామాణ్యతప్పాస్తుంది. జీవాల జీవనకాలము 12-14 సం|| అయినప్పటికీ, వాటిలో పునరుత్పత్తిసామర్థ్యము 8-9సం|| వయసు వరకే ఉంటుంది. మంచి అరోగ్యంతో, చలకీగా, ఒకే రంగు, ఒకే ఎత్తు, $1\frac{1}{2}$ - 2 సం|| వయసుగల ఆడజీవాలను క్రిందిదవడపళ్ళు పెరుగుదల ఆధారంగా ఎంపిక చేసుకోవాలి. చూడి జీవాలను లేదా పిల్లతో ఉన్న జీవాలను మాత్రమే ఎంపిక చేసుకోవాలి. ఈనిన జీవాలలో పొడుగువాపుగాని, ఇతర అంటువ్యాధుల లక్షణాలుగాని లేకుండా చూసుకొని ఎంపిక చేసుకోవాలి.

1 $\frac{1}{2}$ సంల వయసు

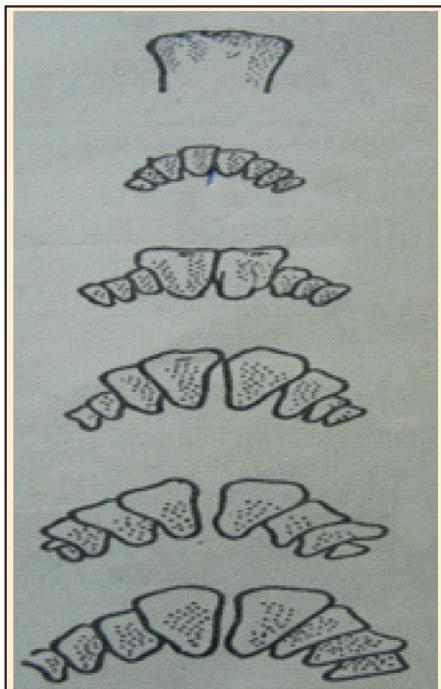

విత్తనపుపొట్టేలు ఎంపిక

విత్తనపు పొట్టేలును మందలో సగం అంటారు. కావున విత్తనపు పొట్టేలు ఎంపిక జాగ్రత్తగా చేయాలి. 2-2 1/2 సం॥ల వయస్సుతో మంచి జాతిలక్ష్మణాలు, ధృధమైనఅంగము, సమపొళ్ళవృషణాలు కలిగి చురుకుగా, ఆరోగ్యముగా ఉన్న పొట్టేలును ఎంపికచేసుకోవాలి. వృషణాలకు వాపుగాని, కణతులుగాని లేకుండా చూసుకోవాలి. ప్రతి 2 సంవత్సరాలకు ఒకసారి విత్తనపు పొట్టేలును మార్చాలి.

జీవాల వయస్సు నిర్ధారణ పటం

పుట్టినప్పుడు

6 - 10 సెలల వయస్సు

14 - 20 సెలల వయస్సు

21 - 25 సెలల వయస్సు

26 - 30 సెలల వయస్సు

30 - 40 సెలల వయస్సు

సాంద్రపద్ధతిలో జీవాలకు మేత ఇచ్చే పద్ధతులు

జీవాలకు పొషిక విలువలు కలిగిన సమతల్య పశుగ్రాసాన్ని శరీరబరువుకి తగినట్లుగా అందించడంతో పాటు విటమిన్లు, లవణాల లోపం రాకుండా లవణ, దాణా మిశ్రమాన్ని ప్రతీరోజు ఇవ్వాలి. ఈ విధంగా ఇచ్చినప్పుడు నిర్దిష్ట ప్రమాణాల్లో పునరుత్పత్తి మరియు పెరుగుదల ఉంటుంది.

సాంద్ర పద్ధతిలో జీవాలకు పశుగ్రాసమును సాధారణంగా రెండు పద్ధతులలో ఇవ్వవచ్చును.

తాజా పచ్చి పశుగ్రాసంను ఇవ్వడం (కట్ - క్యారీ పద్ధతి) : జీవాలకి రోజుకి 4 నుండి 6 కిలోల మిశ్రమ బహువార్షిక గడ్డిజాతిపశుగ్రాసాలను, 500-750గ్రాముల పప్పుజాతి పశుగ్రాసాలను, 150-250 గ్రాముల దాణా మిశ్రమాన్ని, 5 గ్రాముల లవణ మిశ్రమాన్ని ఇవ్వాలి. తల్లులకు వాటి శరీర పోపణతో పాటు, పాల ఉత్పత్తికి కూడా పొషికాహారం అవసరమవుతుంది. ఇలా ఇవ్వడంవలన జీవాలు బలంగా, ఆరోగ్యముగా ఉండడమే కాకుండా వ్యాధినిరోధకశక్తి పెరుగుతుంది. మరియు ప్రతీ 7-8మాసాలకు ఒకశస్తను ఇస్తాయి. తల్లివద్ద పిల్లలకికావలసినన్ని పాలుఉంటాయి. పుట్టినపిల్లలు కూడా బలంగా పుడతాయి పిల్లలు ప్రతీరోజు కనీసం 150-200గ్రాముల ఎదుగుదలతో ఏపుగా పెరుగుతాయి. పిల్లలు 5-6మాసాలవయస్సులోనే 30కిలోలబరువు తూగి అమృకానికి సిద్ధంగా తయారవుతాయి. ఆడపిల్లలు త్వరగా యుక్తవయస్సుకువచ్చి, చూలుకట్టి, బలమైనపిల్లలను ఇస్తాయి. చిన్నపిల్లలకు ఒకనెలవయస్సు రాగానే లేతతాకులు/లేతగడ్డిని తినిపిస్తూ, అవి పెరిగేకాద్దీ, పొషికాహారం అందించాలి. నీటి తొట్లలో నీరును, దాణా తొట్లలో పశుగ్రాసంను జీవాలకు రోజంతా అందుబాటులో ఉంచడం చాలా ముఖ్యం.

పొతరగడ్డి పద్ధతి : సాంద్రపద్ధతిలో, 200 అంతకంటే ఎక్కువనంఖ్యలో, జీవాలపెంపకము చేస్తున్నప్పుడు మొక్కజోన్సుపుసైలేజీని వాడడంవలన జీవాలమేపునిర్పహణ సులభంఅవుతుంది. జీవాలకు రోజుకి శరీరబరువుకి 3శాతం ఎండుపదార్థం (డ్రైమాటర్) ఇవ్వవలసిఉంటుంది. 30కిలోల శరీరబరువు ఉన్న జీవానికి రోజుకి, 2 - 2.5 కిలోల మొక్కజోన్సు పుసుగ్రాసపు సైలేజీ, 500గ్రాముల పప్పుజాతి పచ్చి పుసుగ్రాసం (లూసర్ట్), బెర్సీమ్, స్టేలో), 100-150గ్రాముల మిశ్రమదాణా, 5గ్రాములలవణమిశ్రమం ఇవ్వాలి. రోజుకి ఇవ్వవలసిన సైలేజీలో సగం ఉదయంపూట, మిగతా సగం సాయంత్రంపూట ఇవ్వాలి. మధ్యహౌం లూసర్ట్ని మిశ్రమ దాణాను, లవణ మిశ్రమమును కలిపి ఇవ్వాలి. 45 రోజుల వయస్సు వచ్చేంతవరకి పిల్లలకు సైలేజీ ఇవ్వకూడదు. 45రోజుల వయస్సుదాటిన పిల్లలకు కొద్దికొద్దిగా సైలేజీనిఅలవాటుచేస్తూ, క్రమంగా పెంచుకుంటుపోవాలి. అలవాటు అయినపిల్లలకు 1-2కిలోల సైలేజీని, 250-500 గ్రాముల పప్పుజాతి పచ్చి పుసుగ్రాసాన్ని, 50-100 గ్రాముల మిశ్రమదాణాని, 5గ్రాముల లవణమిశ్రమాన్ని ఇవ్వాలి.

ఒకజీవానికి దానిపిల్లమేతతో కలిపి సంవత్సరానికి దాదాపు 1000 కిలోల (ఒకటన్ను) మొక్కజోన్సుపుసుగ్రాసపు సైలేజీ, 250కిలోల పప్పుజాతిపచ్చిపుసుగ్రాసము, 50-60కిలోల మిశ్రమదాణా, 4-5కిలోల లవణమిశ్రమము అవసరముఉంటుంది. ఒక ఎకరములో ఒక పంటకు మొక్కజోన్సు పుసుగ్రాసము 25 మెట్రిక్ టన్నుల వరకు లభిస్తుంది.

100 జీవాలకు ఒక సంవత్సరానికి సరిపడే సైలేజీ తయారుచేసుకోవడానికి నాలుగు ఎకరాల భూమిలో ఒక పంట ద్వారా లభించే మొక్కజోన్సు పుసుగ్రాసము లేదా రెండు ఎకరాల భూమిలో సంవత్సరానికి రెండు పంటల ద్వారా లభించే మొక్కజోన్సు పుసుగ్రాసము అవసరము అవుతుంది.

తాజా నాన్‌లెగ్స్యాం పుసుగ్రాసంను, సైలేజీని, లూసర్ట్, దాణా మిశ్రమంలను అన్నింటినీ సమతుల్యంగా ఇస్తూ కూడా జీవాల పోషణ చేయవచ్చును.

మిశ్రమదాణా తయారీ పట్టిక:

జీవాలకు, చిన్నపిల్లలకు ఇవ్వవలసిన మిశ్రమదాణాను క్రింద పట్టికలో చూపినవిధంగా తయారుచేసుకోవాలి.

క్రమ నంఖ్య	చినుసు పేరు (పొత్తు)	పిల్లలకు		పెద్దవాటికి
		కీవ్ దాణ (15-90 రోజులు)	3-6 నెలలు	
1	ధాన్యము (మొక్కజోన్సు/జోన్సు/సజ్జు/గోధుమ)	27	32	37
2.	పప్పుచినుసుల పొత్తు (పెసరు/కంబి/శనగ)	20	15	15
3.	సుసెచ్కెలు (పేరుశనగ/పొద్దుతిరుగుడు)	30	25	20
4.	ధాన్యపు ఉత్పత్తులు (గోధుమ/వరితప్పుడు)	20	25	25
5.	లవణమిశ్రమము	2	2	2
6.	ఉప్పు	1	1	1
	మొత్తం	100	100	100

చిన్నపిల్లల సంరక్షణ

జీవాలు ఈనే ప్రదేశం శుభ్రంగాఉండాలి. పుట్టగానే పిల్లలను శుభ్రమైనపొడిగుడ్డతో తుడవాలి. బొడ్డునుకత్తిరించి టోంచరుఅయ్యాడిన్ అద్దాలి. జున్నపాలను మొదటి మూడురోజులు తప్పనిసరిగా తాగించాలి. దీనితో వ్యాధినిరోధకశక్తిపెరిగి ఆరోగ్యముగా ఉంటాయి. పుట్టినమొదటిరెండురోజులపిదప పిల్లలను గాలి వెలుతురు పుష్టలంగా లభించే ప్రత్యేకపాకలోకి మార్చాలి. ప్రతీరోజు ఉదయం, సాయంత్రం మాత్రమే తల్లులవద్దకు పాలకోసం వదలాలి. మిగతా సమయాలలో పాకలో ఉంచిన పొదిలో ఉంచాలి.

పుట్టినపిల్లలను మొదటి మూడునెలలవయస్సువరకు చాలాజాగ్రత్తగా పెంచాలి. రెండు నెలల వయస్సురాగానే పాలు మాన్చించాలి. రెండునెలలవయస్సు దాటగానే మొదటిసారి నట్టలమందు త్రాగించి చిటుకురోగంటీకాలు, పెద్దరోగంటీకాలు ఇప్పించాలి. మూడవనెలనుండి, ఆరవనెలవరకు (అమృకపు వయస్సు వరకు) ప్రతీనెలా నెలకు ఒకసారి బద్దెపురుగుల నివారణ కోసము నట్టలమందు త్రాగించాలి. పిల్లలు 3-4 వారాల వయస్సు నుంచి గడ్డికొరకడం మొదలెడతాయి సన్నటి, మెత్తటి గడ్డిని / మెత్తటిఆకుల చెట్లకొమ్మలను, పిల్లలకు అందేటట్లు పాకలలో వేలాడదీయాలి. నానబెట్టిన వేరుశనగ చెక్కను రోజు 50 గ్రా. చొప్పున చిన్న పిల్లలకు ఇప్పవచ్చును. మగపిల్లలను మూడునెలలవయస్సు దాటిన పిదప విత్తులు కొట్టించాలి.

సాంద్రపద్ధతిలో తప్పనిసలగా పాటించవలసిన యాజమాన్యపద్ధతులు

1. ప్రతీ 3 నెలలకి ఒకసారి తప్పకుండా పెద్దజీవాలకు నట్టలమందు త్రాగిపించాలి.
2. నట్టలమందు త్రాగించిన 3-7 రోజుల పిదప టీకాలు వేయవలెను.
3. పెద్దరోగం, చిటుకురోగం, తల్లిరోగం, నల్లబాటు టీకాలను ప్రతీసం॥ ఇప్పించాలి.
4. పిల్లలకి 2వ నెల తర్వాత నుండి ప్రతీనెలా నట్టలమందు ఇవ్వాలి.
5. పిల్లలకి 2వ నెల తర్వాత చిటుకురోగము, పెద్దరోగము టీకాలు ఇప్పించాలి.
6. ప్రతీ జీవానికి గుర్తింపుచీళ్ళ వేయాలి.
7. పునరుత్సృతికి పనికిరాని ఆడజీవాలను ప్రతీసం॥ ఏరివేయాలి.
8. సాంద్రపద్ధతిపెంపకంలో యజమానిగాని, వారి కుటుంబసభ్యులు/ భాగస్యములు గాని రోజువారీ పనులను స్వయంగా పర్యవేక్షించడం మంచిది.

జీవాల ఆరోగ్యసూచిక

మాసం	చేపట్టాల్నిన కార్యక్రమం
జనవరి	పి.పి.ఆర్. వ్యాధి టీకాలు
మార్చి	నట్టలమందు
ఏప్రిల్	గాలికుంటువ్యాధిటీకాలు.
మే	చిటుకురోగంవ్యాధిటీకాలు (గొర్రెలకు)
జూన్	నట్టలమందు
ఆగస్టు	గోమార్గ నిర్మాలనకు మందులు పిచికాలి చేయాలి.
సెప్టెంబరు	నట్టలమందు
అక్టోబర్	గొంతువాపు వ్యాధి లేదా నల్లబాటు టీకాలు (గొర్రెలకు)
నవంబరు	అమృతల్లివ్యాధిటీకాలు (గొర్రెలకు)
డిసెంబరు	నట్టలమందు

ఆంత్రాన్ వ్యాధి ప్రబలి ఉన్న ప్రాంతాలలో ఆంత్రాన్ టీకాలను కూడా జీవాలకు ఇప్పించాలి.

**సాంద్రపద్ధతిలో వందగిార్లెను పెంపకముచేయడానికి
కావాల్సన స్థిర పెట్టుబడి - నిర్వహణ ఖర్చు - నికర ఆదాయం వివరాలు**

గొర్రెజాతి	నెల్లూరుజోడిపి/నెల్లూరు బ్రోన్/మద్రాసర్డ్/మద్యాల్
ఆడగొర్రె బరువు	30 కిలోలు (సరాసరి)
విత్తనపుపోతు	45 కిలోలు

I. స్థిరపెట్టుబడి

1.	100 ఆడగొర్రెల ఖరీదు (కిలో 140×30) రూ॥4200 చొ॥	4,20,000
2.	5 విత్తనపుగొర్రెపోతులు ఖరీదు(కిలో 200×45) రూ॥9000 చొ॥	45,000
3.	1000 చొఱా పెడ్డు రూ॥100చొఱాకు నిర్మాణము 20 × 50' (పక్కాపెడ్డు వేయాలనుకుంటే)	1,00,000
4.	8 అడుగుల ఎత్తులో పాక చుట్టూ ఖాళీ స్థలానికి చెయిన్ లింక్ మెష్ ఫెన్సింగ్ 8×2 (75+40) రూ. 15/- చ.అ.	27,600
5.	గడ్డినిముక్కలుచేసేయంత్రము (2పొచ.పి మోటార్సో)	30,000
6.	దాణాతొట్లు, నీటితొట్లు, ఇతర పరికరములు ఒక గొర్రెకి రూ॥ 200చొ॥	21,000
7.	నీటివనతి ఖర్చు/నీళ్ళట్టాంకు 1000లీ॥	10,000
	మొత్తం	6,53,600

II. ఒకసం॥వరకు నిర్వహణకులయ్యఖర్చు

1.	రెండు ఎకరాలల్లో ధాన్యపుజాతి/గడ్డిజాతి బహువార్షిక పశుగ్రాసంపెంపకం ఖర్చు (ఎకరానికి సం॥ రూ॥10,000/- చొ॥)	20,000
2.	ఒకవెకరంలో పప్పుజాతిపశుగ్రాసంపెంపకం	10,000
3.	కూలీఖర్చు జతకి నెలకి రూ॥8000/-చొ॥	96,000
4.	ఇన్సూరెన్స్ 4%	18,600
5.	టీకాలు, నట్లల మందు, ఇతర మందుల ఖర్చు గొర్రెకి సం॥ రూ॥100/-చొ॥	10,500
	పిల్లకి సం॥ రూ॥50/- చొ॥ 121 పిల్లలు	6,050
6.	దాణా, మినరల్ మిక్సర్, ఇతర పోపకాలఖర్చు (గొర్రెకి పిల్లకి కలిపి రోజుకి రూ.3.00)	1,14,975
7.	నీరు, విద్యుచ్ఛక్తి, ఇతర నిర్వహణ ఖర్చు (రోజుకి ఒక రూపాయి/ఒక జీవానికి)	38,325
	మొత్తం	3,14,450

III. స్థాలాదాయం

గొర్రెలో చూడికాలం 5 నెలలు, ప్రతీ 8 నెలలకి ఒక ఈత చొప్పున 2సం॥కి మూడుఈతలు ఇస్తుంది. గొర్రెలు ప్రతీఈతకి ఒకపిల్లకి జన్మనిస్తాయి.

వంద ఆడగొర్రెలలో 90% మాత్రమే పునరుత్సుత్తిచేస్తున్నాయి అనుకొని, అందులోంచి పుట్టినపిల్లలల్లో పుట్టినప్పటి నుండి ఆరునెలల వయసువరకు 10శాతం సహజమరణాలు ఉంటాయనుకుంటే, ఒక బ్రీడింగ్ సైకిల్కి (8నెలల కాలానికి) 81 పిల్లలు, సంవత్సరానికి 121 పిల్లలు అమృకానికి వస్తాయి. అందులో 50:50 నిష్పత్తిలో ఆడ, మగపిల్లలు ఉంటాయి. ఆరునెలలవయసు వచ్చేవరకు పిల్లలబరువు 30-32 కిలోలు ఉంటుంది. మార్కెట్లోని మాంసంధరలో సగంధరకు పిల్లలను తూకముపడ్డతిలో అమృవచ్చను. ప్రస్తుతం మాంసంధర సరాసరిగా కిలో 300/- ఉంది. కాబట్టి కిలోకి 150/-రూ॥ చొప్పున పిల్లలను తూకమువేసి అమృవచ్చను.

1. 121 పిల్లలు - సుమారుబరువు 30 కిలోలు, అమృకము ధర 150/-	5,44,500
2. ఎరువుధర (ఒక గొర్రెకి పిల్లతో కలిపి రోజుకి రూ. 1-00)	38,325
మొత్తం	5,82,825

IV. నికర ఆదాయం

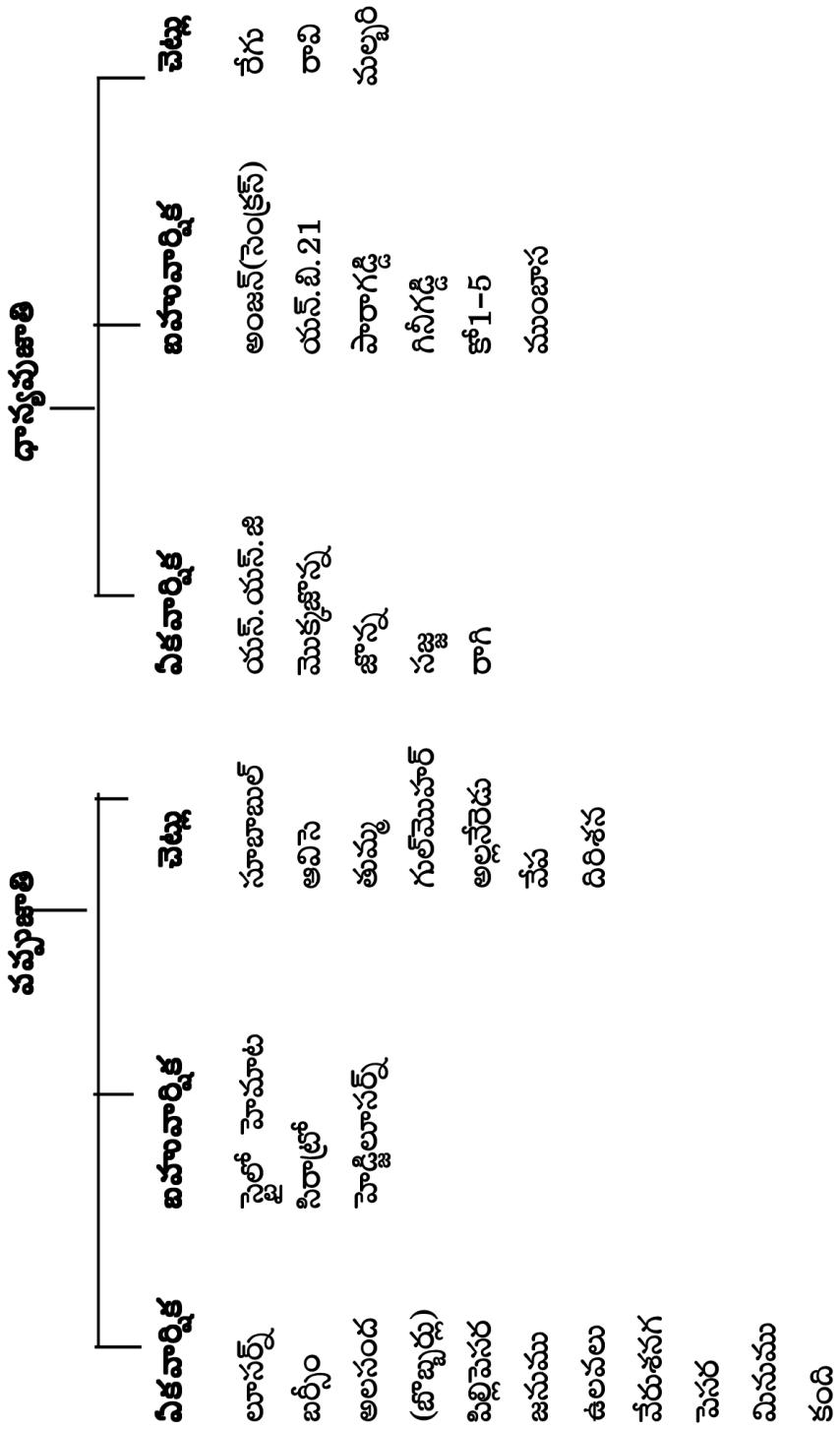
(5,82,825 - 3,14,450)

2,68,375

ప్రతీ గొర్రెమీద ఒక సంవత్సరానికి ఆదాయం రూ॥ 2,684/-

మేకలలో స్వభావసిద్ధముగా ప్రతీ ఈతకి రెండవ ఈతనుండి 2 పిల్లలను ఇచ్చే జన్మపర గుణము ఉన్నది. 100 మేకలను పెంచితే ఒక బ్రీడింగ్ సైకిల్కి (8నెలల కాలానికి) 180 పిల్లలు పుడతాయి. అందులో 10 శాతము పిల్లలను సహజ మరణాలుగా పరిగణిస్తే 162 పిల్లలు అమృకానికి అందుబాటులో ఉంటాయి. సంవత్సర కాలానికి 243 పిల్లలను అమృవచ్చను. కాబట్టి సాంధ్రపడ్డతిలో మేకల పెంపకంచేసినట్లయితే నికరాదాయం ఎక్కువగా ఉంటుంది.

పత్రగ్రాసాలు

సాంద్రపద్ధతిలో జీవాలనుపెంచాలనుకొనేవాలికి ప్రభుత్వ ప్రోత్సహకాలు

బ్యాంకులోనుపై సజ్ఞాదీ:

‘500+25’ గొట్రెలు లేదా 500+25 మేకలతో సాంద్రపద్ధతిలో పెంపకం చేయాలనుకునే వారికి నాబార్డు ద్వారా కేంద్రప్రభుత్వము వారు 6.25లక్షల (8.32 లక్షలు ఎస్.సి/ ఎస్.టి వారికి) సబ్జెక్ట్ అందచేస్తుంది.

బహువార్షిక పశుగ్రాస పెంపకానికి ఉపాధి పోమీపథకము వర్తింపు:

మహాత్మాగాంధీ గ్రామీణ ఉపాధి హోమీ పథకం క్రింద బహువార్షిక పశుగ్రాసాలను పెంచుకోవడానికి మరియు మొక్కజోన్సు పండించి దానిని సైలేజీగా (మూడు టన్నుల వరకు) తయారు చేసుకోవడానికి రైతులకు 100 శాతం ఆర్థికసాయం అందచేయబడుతుంది. లభ్యిదారుల ఎంపికను గ్రామీణస్థాయిలో మండలపశు సంవర్ధకశాఖ అధికారి, మండలపరిషత్ అభివృద్ధి అధికారి, ఉపాధిహోమీ పథకం సిబ్బంది కలిసి గ్రామసభలలో చేస్తారు.

చావ్హకట్టర్ కొనుగోలు మరియు సైలేజీ గుంత నిర్మాణానికి అర్థికసాయము:

పాతరగడ్డిగుంత చేసుకోవడానికి మరియు గడ్డికత్తిరించు యంత్రము కొనుకోవడానికి కేంద్రప్రభుత్వం వారిచే రూ॥ 105000 (లక్ష ఐదు వేల రూపాయలు) మంజూరు చేయబడుతుంది. ఈ పథకంలో రైతులు స్వంతభూమిలో స్వంతఫల్పుతో పశుగ్రాసపు మొక్కజోన్సును పండించుకోవలసి ఉంటుంది. లభ్యిదారుల ఎంపికను జిల్లాస్థాయిలో పశు సంవర్ధకశాఖ అధికారులు చేస్తారు.

వివిధ రకాల పేక జాతులు

బార్బటి

తెల్చి చెర్ల

బ్లక్ బెంగాల్

వైట్ బెంగాల్

జీటిల్

బెంటమ్

విదేశి ప్రేక జాతులు

ఆంగ్లో నూబియన్

బ్రిటీష్ టోగెన్బర్

సానెన్

టోగెన్బర్

బోయర్

పాంప్రతద్వతిలో పెందడానికి అనువైన ఇతర గొర్తి జాతులు

బన్నార్

రాంబుల్లెట్

దార్ఫర్ పెంతు

దార్ఫర్ ఆడ గొర్త

